

Jaarverslag 2023

Rekenkamer Heusden

November 2024

Voorwoord

De rekenkamer doet jaarlijks verslag van haar activiteiten en van de baten en lasten van het afgelopen jaar.

Indeling jaarverslag

In hoofdstuk 1 doen we verslag van de activiteiten van rekenkamer in 2023 en wat dat aan onderzoekresultaten heeft opgeleverd.

In hoofdstuk 2 gaan we in op de wijze waarop de communicatie met de raad heeft plaatsgevonden.

In hoofdstuk 3 leggen we verantwoording af over de besteding van het budget in 2023.

In hoofdstuk 4 is de groslijst opgenomen van aangedragen onderzoeksonderwerpen, zoals die gold voor eind 2022.

Samenstelling rekenkamer

De huidige bezetting bestaat uit drie personen, die elk voor een periode van zes jaar zijn benoemd:

Frits van Vugt (voorzitter), benoemd per 15 juli 2022;

Kees Nauta (plv. voorzitter), herbenoemd per 15 juli 2022;

Linda Mustert-Brabers (lid), benoemd per 1 januari 2019.

Ondersteuning

De ondersteuning van de rekenkamer was in 2023 in handen van secretaris dhr. Skip Anker (tot september) en vanaf 1 december: dhr. Vince Janssen.

1. Wat hebben we gedaan?

In 2023 is de rekenkamer bezig geweest met onderzoeken naar:

- Armoedebeleid/Schuldhelpverlening (rekenkamerrapport aangeboden: in april)
- De Voorste Venne (verkennende fase; start onderzoek: per december)

In dit hoofdstuk worden ook enkele andere activiteiten van de rekenkamer (kort) belicht.

1.1 Rekenkameronderzoek naar Armoedebeleid en schuldhelpverlening

Dit jaarlijkse grote onderzoek van de rekenkamer is in 2022 door de rekenkamer opgepakt. Na een vooronderzoek door de rekenkamer is gestart met het hoofdonderzoek over armoedebeleid/schuldhelpverlening door BMC. Aanleiding hiertoe was de actualiteit rondom de omhoog geschoten kosten voor energie en de wens van de raad om de samenwerking binnen het sociaal domein te onderzoeken. Ook was het beleidsplan armoede & schuldhelpverlening toe aan evaluatie. Het beleidsplan stamde uit 2018 en wordt iedere vier jaar geëvalueerd en voor de periode van 2023-2027 herijkt.

Doel van het onderzoek was om de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

1. Heeft de inhoud van de nota 'Samen armoede en schulden aanpakken' voldoende kader geboden voor een doelmatige en doeltreffende aanpak van genoemde problemen en heeft de uitvoering van daaruit resulterend beleid daadwerkelijk geleid tot meer maatschappelijke participatie en een beperking van de maatschappelijke gevolgen van armoede en schulden?
2. Is de schuldhelpverlening adequaat georganiseerd en wordt deze doelmatig en doeltreffend uitgevoerd?

Om te komen tot verdieping en nadere duiding van de documentenstudie zijn interviews gehouden. Er zijn onder andere gesprekken gevoerd met een afvaardiging van de gemeenteraad, de verantwoordelijk wethouder, de manager en beleidsmedewerkers en consultants van de gemeente Heusden, medewerkers van Baanbrekers, O3, Kredietbank, bewindvoerders en vrijwilligersorganisaties.

Middels een aselechte steekproef zijn bij de Kredietbank vijf dossiers geselecteerd die vervolgens zijn geanalyseerd op het aspect doelmatigheid, zoals de doorlooptijd van aanvraag tot beschikking.

Aan de hand van vijf casebeschrijvingen van Baanbrekers is inzicht verkregen in de zorgvuldigheid van het werkproces van intake tot en met nazorg. Tevens zijn formats van de standaarddocumenten die worden gebruikt, beoordeeld. Ook hebben wij het dienstverleningsproces geanalyseerd op klantvriendelijkheid en doeltreffendheid, zoals het aantal contactmomenten en de resultaten daarvan.

Tot slot is er met een aantal klanten gesproken. In totaal zijn er 9 gesprekken geweest.

Dit waren klanten die ofwel schuldhelpverleningstraject zaten bij de Kredietbank, of onder bewindvoering stonden bij een individuele bewindvoerder, dan wel hulp hadden gezocht bij OverRood (hulporganisatie voor ondernemers).

Op 13 april 2023 is het rekenkamerrapport uitgebracht.

De rekenkamer concludeerde onder meer dat niet viel vast te stellen of de beleidsdoelen waren gehaald. Vandaar dat aanbevolen werd om in het nieuwe beleidsplan meetbare prestatie- en effectindicatoren op te nemen en voortaan systematisch data te verzamelen over de uitvoering van het armoedebelief en de schuldhulpverlening.

Ook vond de rekenkamer het beleid nog te weinig robuust in tijden van plotselinge toename van de armoedeproblematiek. Daarom volgde een pleidooi voor een interventieplan.

Ook deed de rekenkamer de aanbeveling om de raad meer te betrekken bij de uitvoeringspraktijk.

Er blijkt nog veel onbekendheid te bestaan, zowel bij inwoners als de ketenpartners, over de diverse minimaregelingen. Vandaar de adviezen van de rekenkamer om de bekendheid met regelingen te verhogen en aanvragen zo simpel mogelijk te maken.

Ook de samenwerking tussen de ketenpartners in het armoedebelief kan beter, hetgeen verholpen kan worden als de gemeente meer als regisseur van de keten optreedt en bepaalde bureaucratische drempels kan slechten. Die regierol is zeker ook bij de schuldhulpverlening nodig.

Verder vroeg de rekenkamer aandacht voor vroegsignalering (inventariseer verbetermogelijkheden na een evaluatie) en bewindvoering (zorg dat de afspraken worden nagekomen, en maak werk van het adviesrecht bij de toewijzing van bewindvoering).

Verantwoording over de inhoud van het rapport en de behandeling ervan vond plaats op twee informatieavonden en in de raad op 27 juni 2023.

De raad nam alle conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer over.

Tevoren had het college aangegeven hoe ze de aanbevelingen zou gaan uitvoeren (RIB van 12 juni).

1.2 Rekenkameronderzoek naar De Voorste Venne

Dit onderzoek had als vraagstelling:

- wat zijn de relevante factoren die de ontwikkeling en toekomst van De Voorste Venne bepalen?
- Onder welke condities is een duurzame exploitatie mogelijk, en welke rol heeft de gemeente daarbij?

In het voorjaar van 2023 startte de rekenkamer met een oriëntatie op deze vraagstelling door het schrijven van een Notitie Tijdlijn De Voorste Venne. Deze besprak de rekenkamer, tezamen met een concept-onderzoeksopdracht, op 6 september 2023 met een klankbordgroep uit de raad. Op basis van dit gesprek is de definitieve onderzoeksopzet gemaakt en selecteerde de rekenkamer het bureau Synarchis, dat eind 2023 met het onderzoek startte.

We zullen in het jaarverslag op 2024 nader verslag doen over de uitkomsten van het onderzoek, dat op 13 november 2024 werd uitgebracht, en dat vervolgens op 28 november in de Informatiebijeenkomst Samenleving werd gepresenteerd.

1.3 Bijdrage aan de Klankbordgroep Sociaal Domein

De rekenkamer had in het voorjaar van 2020 haar (vervolg)onderzoek sociaal domein gepresenteerd. Deze besprak de raad op 7 juli 2020.

Op basis van de aanbeveling van de rekenkamer om het college te verzoeken om binnen 6 maanden een rapportage op te stellen met daarin de elementen uit het rekenkamerrapport, is er vervolgens bij amendement een raads werkgroep geïnstalleerd die de uitvoering van de voorstellen zou volgen en bewaken.

Het duurde enig tijd voordat er een rapportage lag en voordat de klankbordgroep van de raad zich daar over kon buigen.

Dat vond plaats op 27 juni 2023, in aanwezigheid van de ambtelijke adviseurs en de voltallige rekenkamer. Op 21 september is de eerste versie van de monitoring besproken in de klankbordgroep. Een vervolg vond plaats op 26 oktober. Ter voorbereiding daarvan heeft de rekenkamer haar kanttekeningen op de monitor met de raad gedeeld.

In 2024 is het overleg over de gewenste monitoring gecontinueerd.

1.4 Advies actualisatie 213a verordening (doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek)

De rekenkamer heeft in 2022 een memo opgesteld voor de raad over de vraag of en in hoeverre de verordening 213a wordt gebruikt (antwoord: eigenlijk niet) en aangegeven dat er naar de uitvoeringspraktijk gekeken moet worden die blijkaar afwijkt van de verordening.

Het college heeft vervolgens de raad toegezegd te komen met voorstellen om deze verordening te actualiseren.

Het college heeft bij zowel de auditcommissie (najaar 2022) als bij de rekenkamer (begin 2023) input opgehaald voor de actualisatie van de verordening. Er was aanvankelijk een meningsverschil over het voorstel van het college over het wel of niet opnemen van een verplichting om de onderzoeken van de totale bedrijfsactiviteiten periodiek, bijv. binnen een periode van 4 à 8 jaar gedaan te hebben. De rekenkamer heeft in het voorjaar van 2023 de auditcommissie geadviseerd over de wenselijkheid hiervan. De auditcommissie heeft dit advies overgenomen, en de raad heeft dat nadien bekrachtigd. Dit heeft geresulteerd in een geactualiseerde verordening die door de raad is vastgesteld in de raadsvergadering van 28 maart 2023.

Met inwerkingtreding van de nieuwe 213a-verordening is ook de afspraak gemaakt tussen de gemeentecontroller en de rekenkamer om vooraf de keuze van de door college en ambtelijke organisatie voorgenomen doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken te bespreken. Dat overleg vond op 30 juni 2023 plaats. De voor 2024 geplande onderzoeken gingen over de onderwĳshuisvesting (ter voorbereiding van de actualisatie van het IHP in 2024) en de vergunningverlening van de omgevingsvergunningen.

2. Communicatie raad - rekenkamer in 2023

Werkwijze communicatie tussen de raad en de rekenkamer

De communicatie van de rekenkamer is geregeld in artikel 12 van het Reglement van orde van de Rekenkamer. Daarnaast is een en ander over de communicatie ten aanzien van onderzoeken vastgelegd in het onderzoekprotocol van de rekenkamer.

Overleg met de raad

In het verslagjaar heeft de rekenkamer enkele malen overleg gehad met een delegatie uit de raad. Dat was telkens gekoppeld aan specifieke thema's.

Zo vond er op 6 september een overleg plaats met de klankbordgroep over de opzet van het onderzoek naar de Voorste Venne (zie paragraaf 1.2).

Twee maal vond er overleg plaats met de klankbordgroep Sociaal Domein over de monitoring (zie paragraaf 1.3).

Op 12 december was de voorzitter aanwezig in het presidium om daar de nieuwe begroting voor de rekenkamer te bespreken. Tevens werd toen de keuze voor het onderzoeksbureau, dat geselecteerd was voor het onderzoek naar De Voorste Venne, toegelicht.

Rondje fracties

In oktober & december 2022 heeft de rekenkamer de raadsfracties gevraagd ideeën aan te dragen voor onderzoeksonderwerpen, bij voorkeur in de vorm van een concrete onderzoeksvraag. Aan deze oproep van de rekenkamer is door de raadsfracties gehoor gegeven. Deze onderwerpen zijn verwerkt in een groslijst (zie hoofdstuk 4).

3. Wat heeft het gekost?

De rekenkamer is bevoegd binnen een aan haar bij de begroting beschikbaar gesteld budget uitgaven te doen ten behoeve van de uitvoering van haar taken (artikel 6, lid 1 verordening op de Rekenkamer Heusden 2023). Alle uitgaven komen ten laste van dit budget, behoudens de personeelskosten van het secretariaat. Deze komen ten laste van het budget van de griffie.

In onderstaande tabel zijn de begrote en werkelijke lasten van de rekenkamer in 2023 opgenomen. De indeling is toelichtend van aard. Aan de rekenkamer is één ongesplitst budget toegekend.

Omschrijving	Begroting 2023	Werkelijke lasten 2023
Externe onderzoekskosten	€ 19.000	€ 14.820
Kosten van onderzoek in eigen beheer en overige activiteiten, zoals rekenkamerbrief	€ 8.400	€ 7.315
Presentiegelden vergaderingen, inclusief vergoeding reiskosten	€ 12.650	€ 15.492
Overige kosten	€ 1.000	€ 410 *)
Budget 2023	€ 41.050	€ 38.037

*) i.c. contributie Vereniging van Rekenkamers

4. Groslijst onderzoeksonderwerpen per 31 december 2022

Conform het Onderzoekprotocol wordt jaarlijks de groslijst van door de raadsfracties aangedragen onderzoeksonderwerpen gepubliceerd. De laatste keer dat er een 'rondje fracties' plaatsvond, was in oktober & december 2022. Toen heeft de rekenkamer de raadsfracties gevraagd ideeën aan te dragen voor onderzoeksonderwerpen, bij voorkeur in de vorm van een concrete onderzoeksvraag. Aan deze oproep van de rekenkamer is door de raadsfracties gehoor gegeven.

Alle door de fracties aangedragen onderwerpen zijn in onderstaande tabel opgenomen. Hierin zijn ook de onderwerpen opgenomen die de rekenkamer op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen en discussies zelf interessant zou vinden om te onderzoeken.

Onderwerp	CDA	DMP	D66	GB	GL/PvdA	Heusden 1	Heusden Trans- parant	Heusden Verbindt	VVD	Reken- kamer
Burgerparticipatie			x	x						x
GOL / GVVP	x							x		
Grondexploitatie							x			
Baanbrekers		x								
Voorste Venne *)		x								x
O3 (onderzoek armoedebeleid) *)	x	x				x	x			
Regionale samenwerking sociaal domein							x			
Woningbouwbeleid					x		x	x		
Duurzaamheid										x

*) Deze thema's zijn onderzocht danwel waren in 2023 in onderzoek.